

רותי בן יעקב

העלה והעין

aquarelles /

watercolors

1995

2014

Edited by Ruth Ben Yaacov
Design: Tamar Factor
Translation to English: Mickey Engel
Photography: Yotam From
Print: A.r print inc. Tel Aviv, 2014

עריכה: רוּחִי בֶן יַעֲקֹב
עיצוב: תמר פקטור
תרגום לאנגלית: מיקי אנגל
צילום: יותם פרום
הדפסה: דפוס ע.ר. בע"מ, תל אביב, 2014

תודות:

שלמה גרוס, גבריאל דהאן, רונן הופמן, חיים שפירא,
ליאת פרוינד, אודי בן יעקב, סל תרבות ארצי

Thanks:

Shlomo Gross, Gabriel Dahan, Ronen Hoffman,
Haim Shapiro, Liat Freund, Udi Ben Yaacov,
1. An Art Educational Program

הופק בסיוע קרן רבינוביץ' לאמנויות תל אביב
Yehoshua Rabinowitz Foundation
for the Arts, Tel Aviv

לאינפורמציה נוספת:

For further information:

www.ruthbenyaacov.com
rutibe@netvision.net.il

רותי בן יעקב | רמזים בכתמים

הרישומים של רותי בן יעקב הם סיפורים קטנים ומרומזים, המבטאים את הדיאלוג הפנימי, העמוק והמדויק של האמנית. יתכן שפיסות העלילה העדינות והצבעוניות הללו מתלכדות לסאגה אחת גדולה יותר, ויתכן שלא. שכן, גם לאחר התבוננות חוזרת ומעמיקה בעושר האפיזודות, קשה לעקוב במדויק אחר אוצר הדימויים ולפענח אותם; העבודות מותירות רושם שאינו מתנסח במילים ברורות. דומה, שלמרות שמדובר לכאורה בתיאור מקומות, מיתוסים ארכיטיפיים או דמויות, בעצם, עניינם של הרישומים בעולמה האישי המורכב של בן יעקב; "החיים האמיתיים" שלהם מתרחשים במקום נסתר ולא על הנייר. היצירות אינן מעוגנות בעולם מוגדר, מוכר ויציב, אלא בהתרחשות עלומה. ובכל זאת, למרות ההבעה המוצפנת, דומה שיש כאן ניסיון לתקשורת, מהוססת וזהירה, אך בו בזמן גם בטוחה בעצמה ומתגרה מעט; האם יוכל הצופה לפענח את מלוא המשמעות של הדברים המוצגים בפניו?

רותי בן יעקב, ילידת 1971, היא בוגרת המדרשה לאמנות, מכללת בית ברל ומוסמכת תכנית התואר השני באמנות, אוניברסיטת חיפה. היא חיה ויוצרת בתל־אביב ומציגה את עבודותיה בתערוכות מסוף שנות ה-90. עיקר יצירתה הנוכחית בצבעי מים; פרט לכך היא מצוירת בצבעי שמן על בד. חלק מצירי השמן נעשו לפי צילומים או בעקבות אמני מופת – ביניהם ברויגל, אל גרקו וטייפולו. בן יעקב שואבת השראה מאמנים אלה ועוקבת אחר משיכות המכחול שלהם, היא בודקת ולומדת את התייחסותם לתנועה ולאור. ברישומים בצבעי מים גישתה שונה וההסתמכות על מקורות ויזואליים ותוכניים חיצוניים מצומצמת יותר; לדבריה, אופיים של צבעי המים ואופן יצירת הרישומים משחררים אותה מהצורך בצילומים ובהתבוננות סביב ומנחים אותה להסתמכות על הדמיון ¹‏. היצירות משמשות אותה כיומן אישי, המתעד את מחשבותיה והלכי הרוח שלה ומנציח את הרצף המתמשך של ההרהורים המלווים אותה במהלך היום–יום. הרישומים הללו, לרוב קטני

מידות, מבטאים את הצורך "ללכוד" את המשמעויות שמעבר לתחושות ולהתנסויות המידיות. בנוסף, צבעי המים, שבהם ניתן להגיע למידות שונות של שקיפות, מכוונים אותה למחשבות על יופי ועדינות, נשיות ורגש. ברישומים של בן יעקב אין הקפדה על רישום "נכון", או שאיפה ליצירת "אמנות גבוהה" והרת משמעות, אלא רק ניסיון לתפוש ולהגדיר את הרעיון בשפה מופשטת או פיגורטיבית. לדברי האמנית, תהליך הרישום מוביל לגילוי ולחשיפת הדימוי תוך כדי יצירתו, הדבר ניכר בכתמים שהונחו על המצע באיטיות ובהקפדה. במיקרוקוסמוס שנוצר ברישומים שמורה משמעות מיוחדת לכל מחווה; הבסיס נעשה בעזרת מכחול, לעתים נוספים קווים בעיפרון או בעט לבד. היות שהכתמים הם היסוד הדומיננטי, מושכת הופעתם של קווי המתאר הנדירים תשומת לב יתרה.

שני המוטיבים המתמידים ביצירתה של בן יעקב, הגם שהם לובשים ופושטים צורה, הם העלה והעין. מבחינתה אלו צורות יסוד ש"היד מחפשת לחזור אליהן" ויש ביניהן מתח נסתר. העין היא דימוי המייצג את התבונה או התובנה; העלה הוא הכיסוי, התשוקה הנסתרת, ויש בו עדינות, רוך וכמיהה אל הטבע. בניית השפה והמיתולוגיה הפרטית של רותי בן יעקב מומחשת היטב בהשוואה לרישומיה המוקדמים, שבהם יש עדיין אחיזה במתואר האובייקטיבי. במהלך השנים ניכרת צלילתה לסובייקטיביות מסתורית למדי, המובעת בדימויים המופשטים בחלקם, העשויים פרגמנטים, ובדמויות אנושיות, נטולות זמן, גיל ונפח. על היחסים בין הדמויות שורה תחושת מורבידיות ואף מועקה, על אף הסגנון הילדותי כביכול, המתיילד, של חלק מהן; נדמה שמתחת רוחשות שכבות משמעות לאו דווקא אופטימיות. בשרשרת הדימויים של בן יעקב אין מחויבות למהלך נרטיבי או להולכה בטוחה של הצופה לעבר פענוח בהיר. היות שהרצף חופשי מהקשרים קונקרטיים והמבט מופנה פנימה, נוצרת ברישומים אווירה "חלומית", מנותקת מזמן ומהגיון.

מקור ההשפעה הויזואלי הניכר ביותר הוא האמן פרנצ'סקו קלמנטה, יליד איטליה (1952), שחי ופועל בניו־יורק. בן יעקב עוקבת אחריו בהנחת הצבע הכתמית והדיפוזית, ובדימויים הסוריאליסטים ששזורים בהם רמזים אירוטים. מעבר להשפעה זו פועלת האמנית על רקע המסורת המקומית העשירה של צבעי המים ²‏. הם שמשו את אמני "בצלאל" של שץ בתיאור הנוף והאור המזרח תיכוני, ובעקבותיהם את האוריינטליסטים המקומיים ביניהם נחום גוטמן, למשל. גם האמנים שהגיעו מאירופה והתמודדו עם האור המסנוור נשבו בקסמם של צבעי המים, בראשם זריצקי, סטמצקי ושטרייכמן; הם מופיעים ברבות מיצירות ה"מופשט הלירי" של קבוצת "אופקים חדשים", שפעלה משנות ה־40 ועד שנות ה־60 של המאה הקודמת.

בשנות ה־80 וה־90 חל שינוי מהותי בשימוש בצבעי המים באמנות הישראלית. האמנים החלו לדלל את הצבע והתרכזו בבניית השקיפויות ולא בהתאמת הגוונים השונים למציאות. מאז, היצירה במדיום זה מתאפיינת בבחינת החומר עצמו וביצירת דיאלוג אישי איתו ובאמצעותו, תוך כדי ניסיון להפיכתו לאמצעי ביטוי שונה ורב משמעות. גם הנושאים כבר אינם חיצוניים או אקטואליים, אלא מבטאים את עולמו הפנימי האינדיבידואלי של האמן. גדעון עפרת, במאמרו "האקוורליסטים של שנות האלפיים" עמד על הקשר המיוחד של האמנים הישראלים העכשוויים עם צבעי המים ³‏. הוא טוען כי תם זמנה של הגישה הרומנטית, משום שהאקוורל החדש תובע מחשבה שונה לחלוטין. לדבריו, בשנות האלפיים חוזרים ציירים ישראליים רבים אל המדיום האינטימי הזה, תוך שהם מנתקים אותו מהנוף ומהאור המקומיים ומטעינים אותו בעולמם הנפשי האישי, עתיר המועקות. עפרת מצר על כך ש"לאור הקורן מתוך שקיפות האקוורלים של שנות האלפיים אין דבר וחצי דבר עם השמש; שכמוהו כזרקור–תיאטרון פנימי שמפנים האמנים פנימה אל מדורים חשוכים". הוא מסיים את דבריו באבחנה קודרת: "הבדידות המבורכת, שאפיינה את האינטימיות בין האקוורליסט הרומנטי לבין הנוף, הפכה לבדידות מקוללת שהיא גזר דין קיומי"⁴.

רבים מדבריו של גדעון עפרת חלים על רישומיה של רותי בן יעקב, אולם דומה שהאבחנה הסופית מחמירה מדי. יצירתה אינה שואפת אל הנשגב ואינה מבקשת לנסח מודל של יופי קלאסי או אחר. היא מצריכה התמודדות מורכבת עם עולם דימויים שלרוב אינו מאפשר הבנה או הזדהות. אולם, בכל זאת, ניתן לעמוד על קשר קונסטרוקטיבי של פיתוי בין היצירות לבין הצופה, פיתוי להתעמקות משותפת ולהבנה מקרוב.

רונית שורק

^[1] דברי האמנית המובאים כאן מבוססים על שיחות שנערכו עמה במהלך ינואר – מאי 2014.

^[2] מאירה פרי–להמן, "טובל במים, טובל באור: מאה שנות צבעי–מים בישראל", מוזיאון ישראל, ירושלים, ומשרד הביטחון – ההוצאה לאור, 1998.

^[3] ראו ארכיון הטקסטים המקוון המחסן של גדעון עפרת, http://gideonofrat.wordpress.com/, אוקטובר 2013.

^[4] שם.

כתם של אושר

בפינה השמאלית התחתונה של הציור שפותח את הספר (עמ' 2) כתוב "happy". במרכזו כתם דיו שחור. בציור נוסף שנושא את הכיתוב "happy" (עמ' 19), מופיע שוב אותו כתם עגול הפעם בחום, כשהוא נתון בתוך מסגרות חומות מלבניות, כמו בתוך סדרת משקופי דלתות. הציור הראשון מכיל מעין 'אשליית ג'סטרו' - מוטיב מוכר מעבודותיה של מיכל נאמן – ובו אפשר לראות מצד אחד ציור סכמטי של דמות ילדותית ומנגד ציור סכמטי של מערכת הרביה הנשית ואולי אפילו רמז לאקט מיני. הציור השני מזכיר, כדימוי ועל דרך ההיפוך, את עבודת הדלתות החרוטות של סיגלית לנדאו (1994).

'אשליות ג'סטרו' מבקשות להצביע על רגע הפרשנות שבו אנו חופסים ומציבים משהו כדבר מה. ואילו כאן במרכז 'האשליה' מופיע כתם. כמו חור שחור שמושך אליו את כל תשומת הלב מן הפרשנות וההתענגות שכרוכים בהפיכת הסכמטי לקונקרטי. תחת זאת, באקוורלים של רותי בן יעקב נותר הסכמטי קונקרטי, וכמו עונה לפרשנות ולהתענגות בעזרת השפע של האפשרויות שהוא מציע. מערכת איזון עדינה שנוצרת מן האופן שבו היכולת של כח הדמיון ליצור סכמות נקבעת בהתאם לאידיאל של הדמיון: האושר. מידה בעד מידה: אושר בעד עושר.

ובעוד שאצל סיגלית לנדאו החור הנפער בדלתות מגיח מתוך קריעת העץ, מתוך עקבות של אלימות עיקשת, כאן הכתם כמו נבלע חזרה למסגרות שמקיפות אותו. הפאסיביות של חומר שנטמע בחומר, צבע שנטמע בצבע, צורה שנטמעת בצורה, מהדהדת את האקטיביות הגופנית, המינית, הטבעית. 'הרכות האקוורלית' של רותי בן יעקב נושאת עימה את קשיחות הנפש התרה אחר אושר.

ניתן לראות באקוורלים של רותי בן יעקב אירועים שבהם פוגשת הנפש בחומר. אלו מפגשים בין שונים שיחד עם זאת אינם זרים זה לזה – לא מפאת הזמן שמקדישה בן יעקב למלאכת הציור ולא מפאת הזיקה המשותפת שלהם אל מה שהוא אנושי. אלו מפגשים

שבהם ניתנת לנו ההזדמנות להתחקות אחר 'פעולתו החופשית של הדמיון' (אם נשתמש בניסוח קאנטיאני). פעולה שאינה כפופה לחוקים מוקדמים, ושעניינה לכנס יחד דימויים, צורות, צבעים, רעיונות, שמות, משיכות מכחול, ללא העדפה ומתוך התאמה. כך נאספים ומתקבצים איברי הציור, חוזרים ובאים, הולכים, ועומדים, נחקלים האחד בשני, לפעמים בשל היסח הדעת לפעמים במכוון. לובשים ופושטים צורות וצבעים. מבקשים להרחיב את הלב.

בסופו של יום ועל אף היותם אישיים מאוד, אוטונומים, הופכים האקוורלים של רותי בן יעקב למעין 'אירועים חברתיים' המזמנים גם אותנו לשחק, לשמוח, ולהיות עדים לברית שנכרתה בין הנפש והחומר. מנוסחת על הנייר כחווה. מכאן נשפך צבע, מכאן נכתבה מילה. מכאן צנח עלה, מכאן נפקחה עין. מכאן דברים שנראים כמו דברים דומים: דיוקנאות, חפצים, ומכאן סכמטיזם והפשטה: חללים, צורות, כתמים. מכאן עולה מידת האומץ להיענות למה שמופיע, ומכאן עולה מידת ההקפדה שבתשומת הלב.

מכאן עונג, ומכאן אושר.

מנחם גולדנברג

הציור בעיני הילד

בספר זה ביקשתי לכנס ולערוך את ציורי האקוורל אותם אני מציירת במשך השנים, שלא על פי סדר כרונולוגי/לינארי של שנת יצירה – אלא ליצור צירופים. ההעמדה של ציור מול ציור אפשרה לי חיפוש אחר תחביר, או חיבורים אותם גיליתי בעבודת העריכה של ספר האקוורלים. העבודה על הספר זימנה לי את האפשרות להתבונן מחדש בציורים ישנים, שהעבודה עליהם הסתיימה זה מכבר. גיליתי כי ישנם צורות ודימויים השבים, צפים ועולים בציוריי לאורך השנים, כמו סימנים עצמאיים, חוצי זמן ומקום, שלפני המחשבה.

תהיתי אם בפעולת הציור שלי מתקיימים תהליכים של היזכרות, מתבטאת כמיהה להשיב דבר מה מן העבר אל ההווה, וליצור בו הבדל. כאילו היה מרחב על זמני בתודעה הציורית הזו הקושרת בין רגעים, דימויים ומקומות.

בציור בצבעי מים כל רכיבי הדימוי והפעולה הם דיפוזיים. משיכות המכחול, המגע על הנייר, הקווים, הכתמים, הצבעים. הציור במים קרוב אלי: הפעולה מתרחשת לרוב בבית, במרחב האינטימי, מאפשרת מיידיות וקרבה לחלל, לרגש ולצבע. התנסות ומקריות מאפיינות את תהליך העבודה, צורות אורגניות נוצרות או מתמוססות אל הנייר, איזומורפיות לתהליך הרגשי המלווה את היצירה.

את ציורי אלו אני חושפת לעיתים במפגשי אמן, במסגרת "סל תרבות ארצי", עם תלמידים בגילאי בי"ס יסודי. עבורי, חשיפת הציורים ופרשנותם על ידי הילדים היא חלק בלתי נפרד מהיצירה. בדומה לאופן בו נוצרו העבודות, גם הילדים מגיבים בקלות, מתייחסים לצבעים, דימויים, נושאים וצורות, מגלים בהם משמעויות שנסתרו ממני ומעלים אסוציאציות מילוליות מעולמם: "העין זה לראות והעלה זה לדמיין", "העין והעלה זה לא נשמע משהו שדומה אבל הצורה שלהם דומה", "הילדה נראית עצובה, מאוכזבת", "רואים שזה מחלומות, ממחשבות, רגשות".

"..אני רואה כאן הר געש שבפתח שלו יש ראש של ילד"

"..זה נסיך ומאחוריו דרקון, זה התח מודע שלו.. הוא בקונפליקט..הוא הולך ליד נהר.."

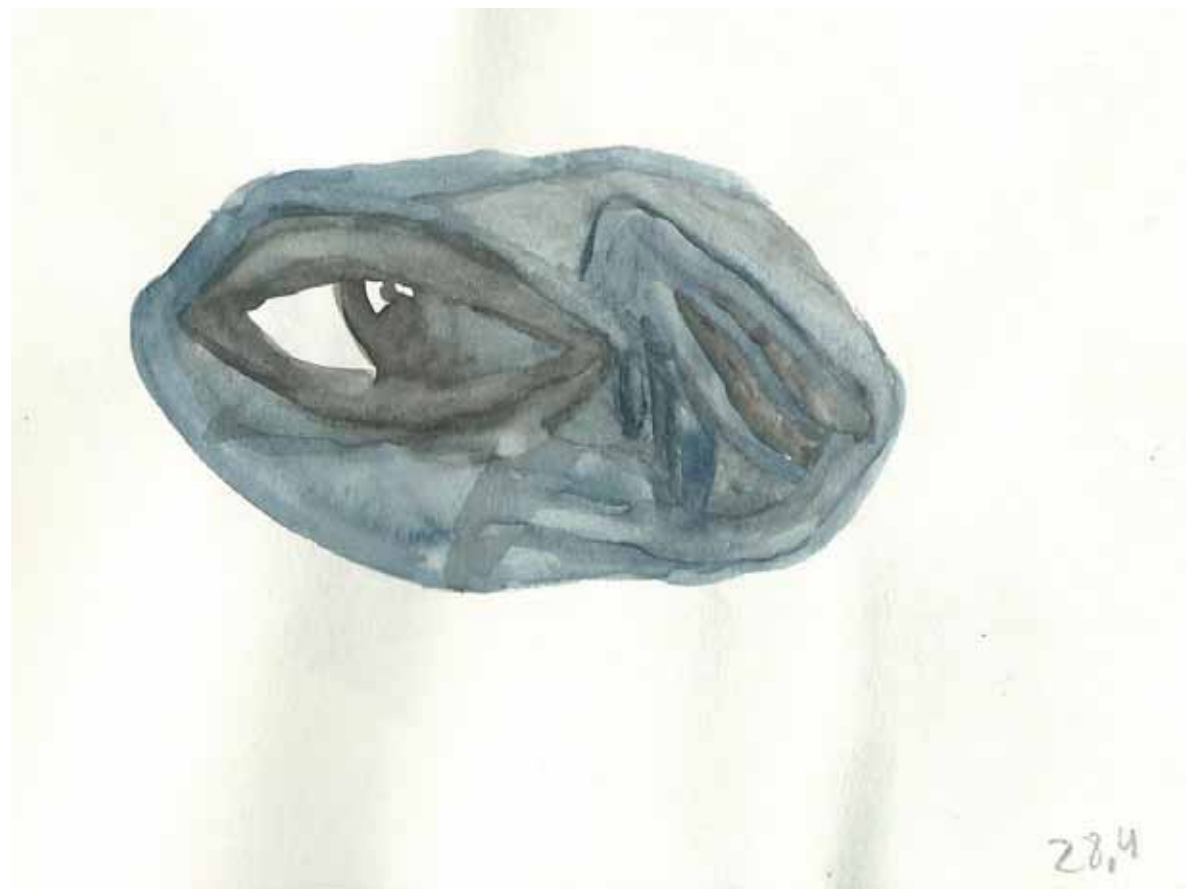
"..אני רואה בריכה, בריכת רגשות, עם מפל באמצע, מימין לו זה רכבת הרים, אני רואה איש יושב על שפת בריכה, מימין לו יש חלון"¹.

רותי בן יעקב

^[1] מתוך שיחות שהתקיימו עם ילדים בכיתות ג-ו, 2014

Happy
צבעי מים על נייר, 10.5 × 14.8 ס"מ | 2013

The good eye | עין הטוב
צבעי מים על נייר, 10.5 × 14.8 ס"מ | 2013

ילדות ומערה | Girls and a cave
2014 | צבעי מים על נייר, 17 × 23.5 ס"מ

עדינה | Gentle
2013 | צבעי מים על נייר, 17.8 × 23.8 ס"מ

ברבור נוגע בשמש | Swan touching the sun
2013 | צבעי מים על נייר, 17.8 × 23.8 ס"מ

פרופיל בכחול ורוחות רפאים | Profile in blue with ghosts
2014 | צבעי מים על נייר, 38 × 56.5 ס"מ

מקשיבה לקונכיות | Listening to seashells
2013 | צבעי מים על נייר, 21 × 29.5 ס"מ

קונכיות | Seashells
2013 | צבעי מים על נייר, 10.5 × 14.8 ס"מ

גב העלה | Back of the leaf
2013 | צבעי מים על נייר, 53x48

מעגלי דהירה ונסיקה מתקרבים | Gallop and flight cycles adjoining
2013 | צבעי מים על נייר, 89 × 21 ס"מ

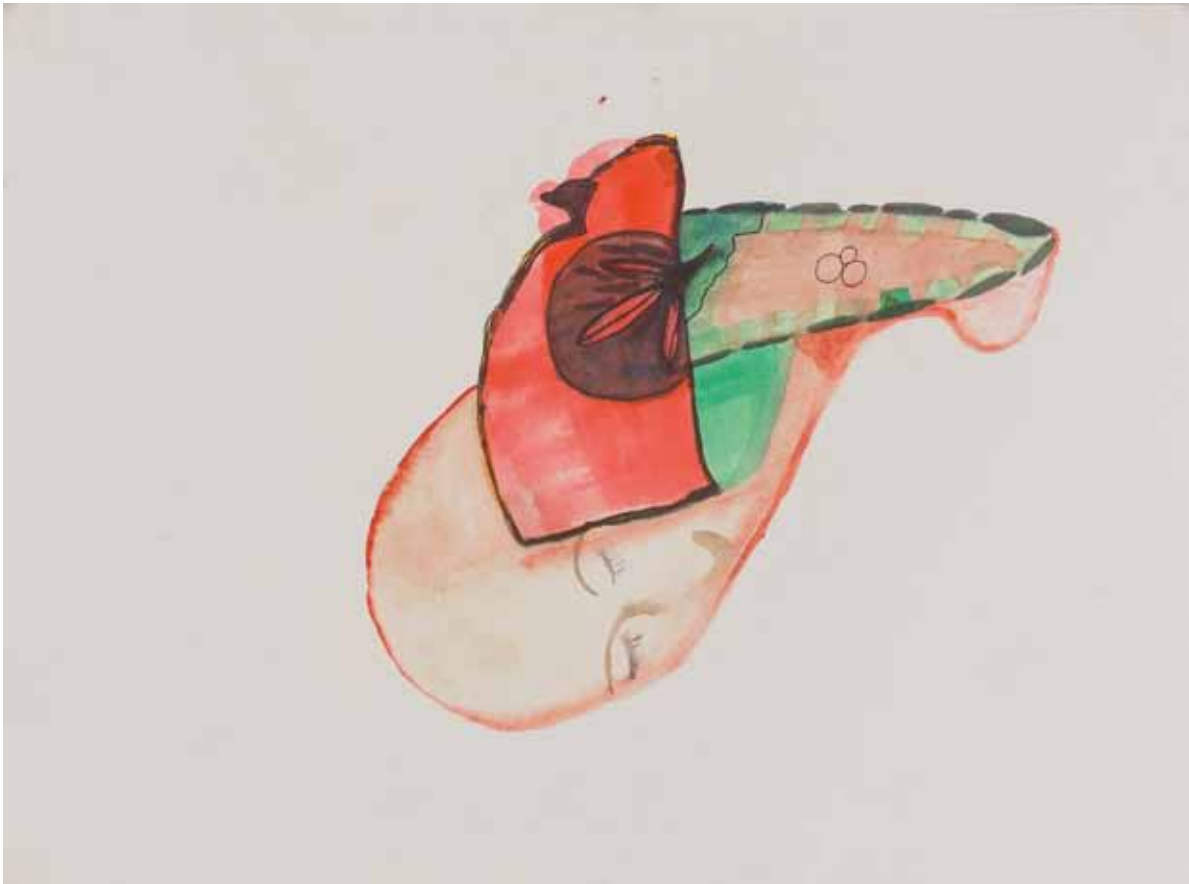
שלישייה כחולה | Blue trio
2010 | צבעי מים ועט על נייר, 90 × 24.8 ס"מ

נדנדה | Swings
2013 | צבעי מים על נייר, 38.3 x 25 ס"מ

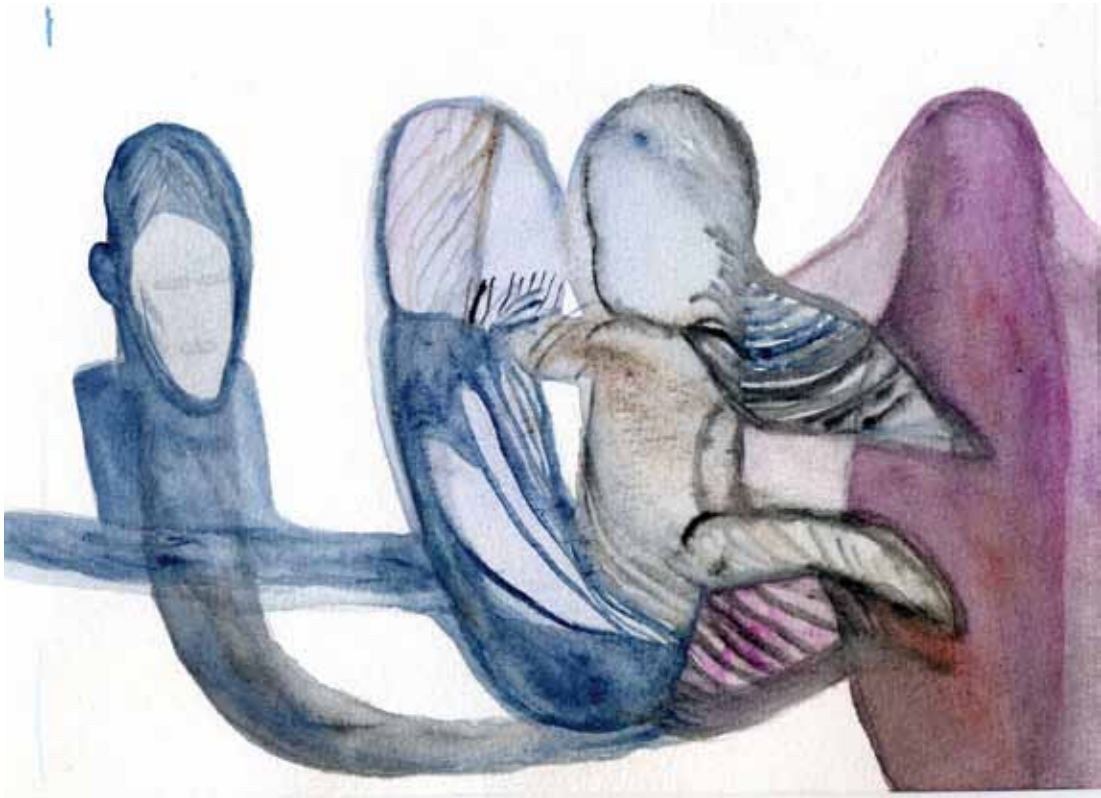
ללא כותרת | Untitled
2013 | צבעי מים על נייר, 14.8 x 10 ס"מ כל אחד

ישנה | Asleep
2011 | צבעי מים על נייר, 30 x 40 ס"מ

מביטה אל אוהל | Looking at a tent
2011 | טושים ודיו על נייר, 38 x 48 ס"מ

The dream of birth | חלום הלידה
2013 | צבעי מים על נייר, 18 x 23.7 ס"מ

Untitled | ללא כותרת
2013 | צבעי מים על נייר, 14.8 x 10.5 ס"מ כל אחד

עובר | Fetus
2013 | צבעי מים על נייר, 529 × 21 ס"מ

Happy
2013 | צבעי מים על נייר, 10.5 × 14.8 ס"מ

ילד בכרכרה/רחם | Child in a wagon/womb
2013 | צבעי מים על נייר, 18 x 25 ס"מ

ילד בגלימה כחולה | Boy in a blue cape
2013 | צבעי מים על נייר, 22 x 17 ס"מ

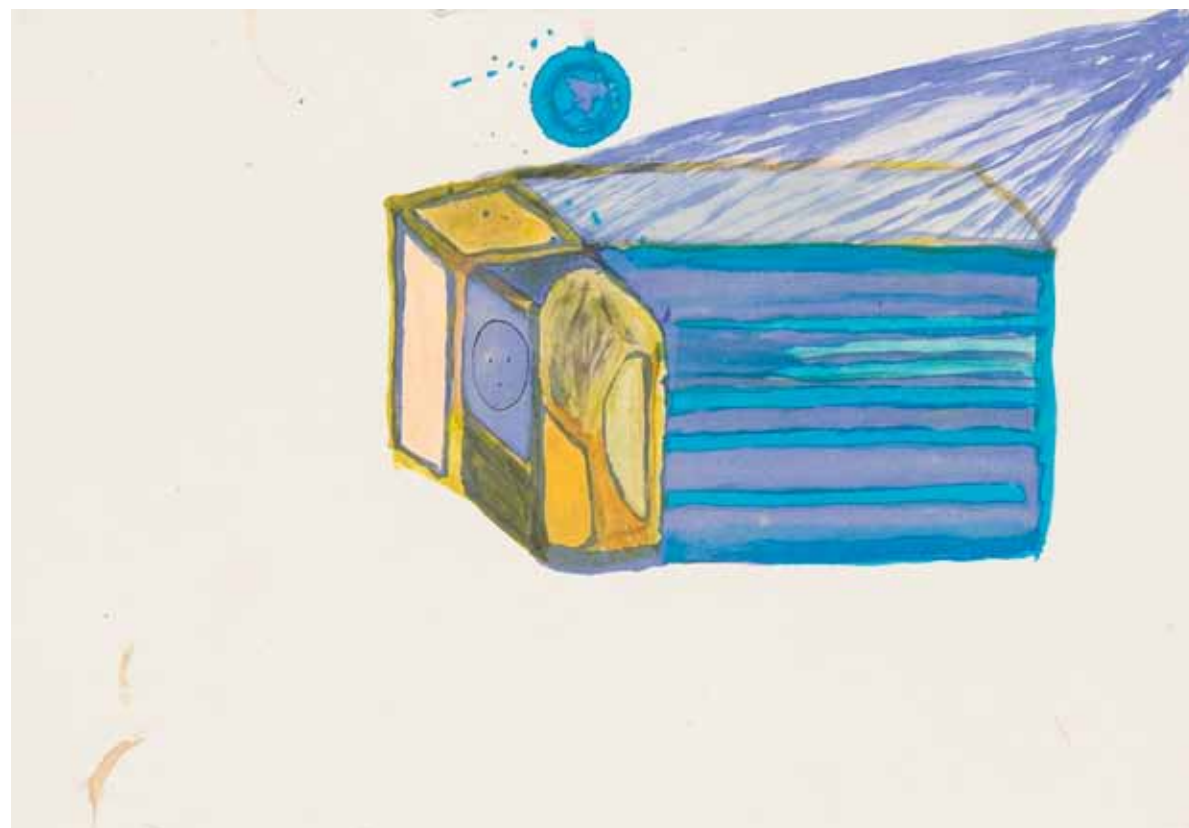
ילדה ארנבת מביטה בעלה | Rabbit girl contemplating a leaf
2010 | צבעי מים על נייר, 17.8 x 23.8 ס"מ

שדה אדומה | Red demon
2014 | צבעי מים על נייר, 16 x 21.4 ס"מ

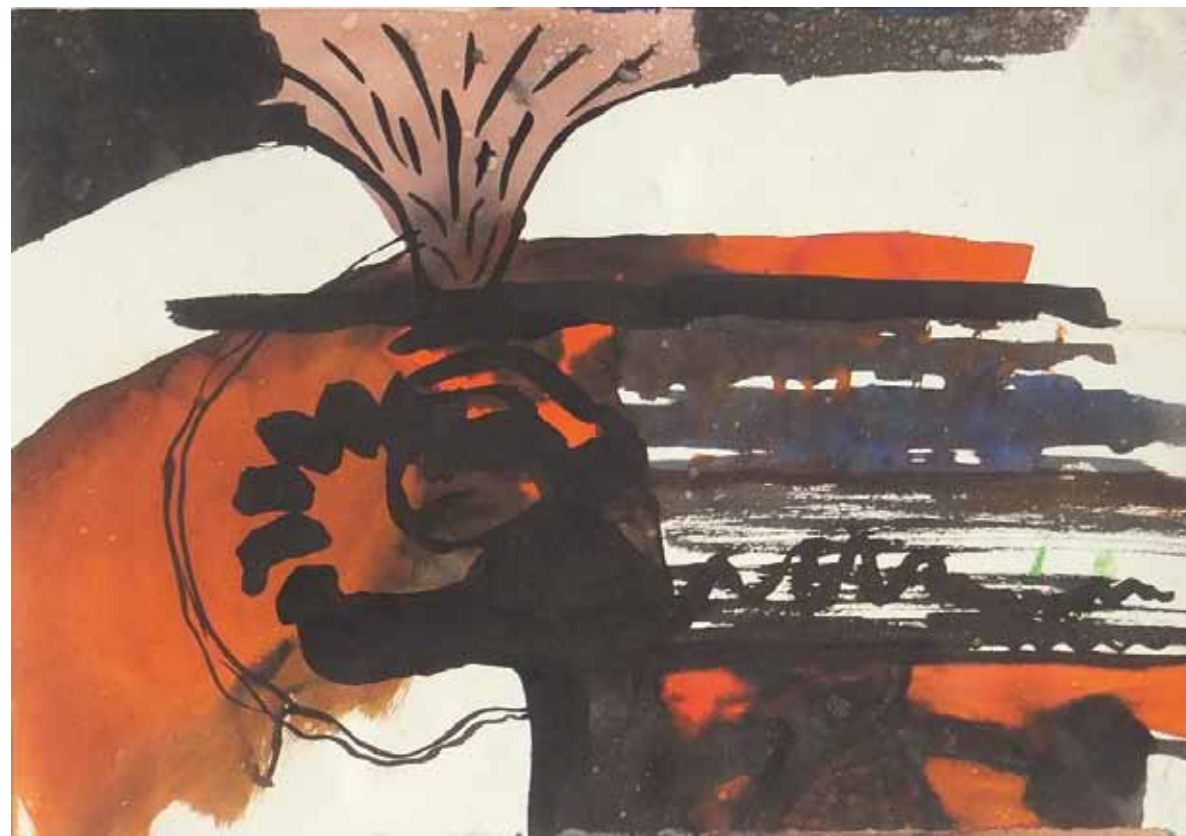
ללא כותרת | Untitled
2009 | צבעי מים על נייר, 21 × 29.5 ס"מ

חדר מואר | Lit room
2010 | דיו סיני על נייר, 40 × 27.7 ס"מ

Thrownness | מושלכות
2004 | דיו על נייר, 15 x 21 ס"מ

Ground and a volcano | שדה והר געש
2002 | אקויליין על נייר, 29.5 x 41.7 ס"מ

בריכת רגשות | Pool of feelings
2010 | דיו סיני על נייר, 35 × 25 ס"מ

חלונות/סולם | Windows/ladder
2014 | צבעי מים על נייר, 56.5 × 47 ס"מ

צב-ים | Sea Tortoise
2010 | דיו סיני על נייר, 50 x 35 ס"מ

נסיך נפרד מביצה/טבעת | Prince departing an egg/ring
2011 | דיו סיני על נייר, 40 x 30 ס"מ

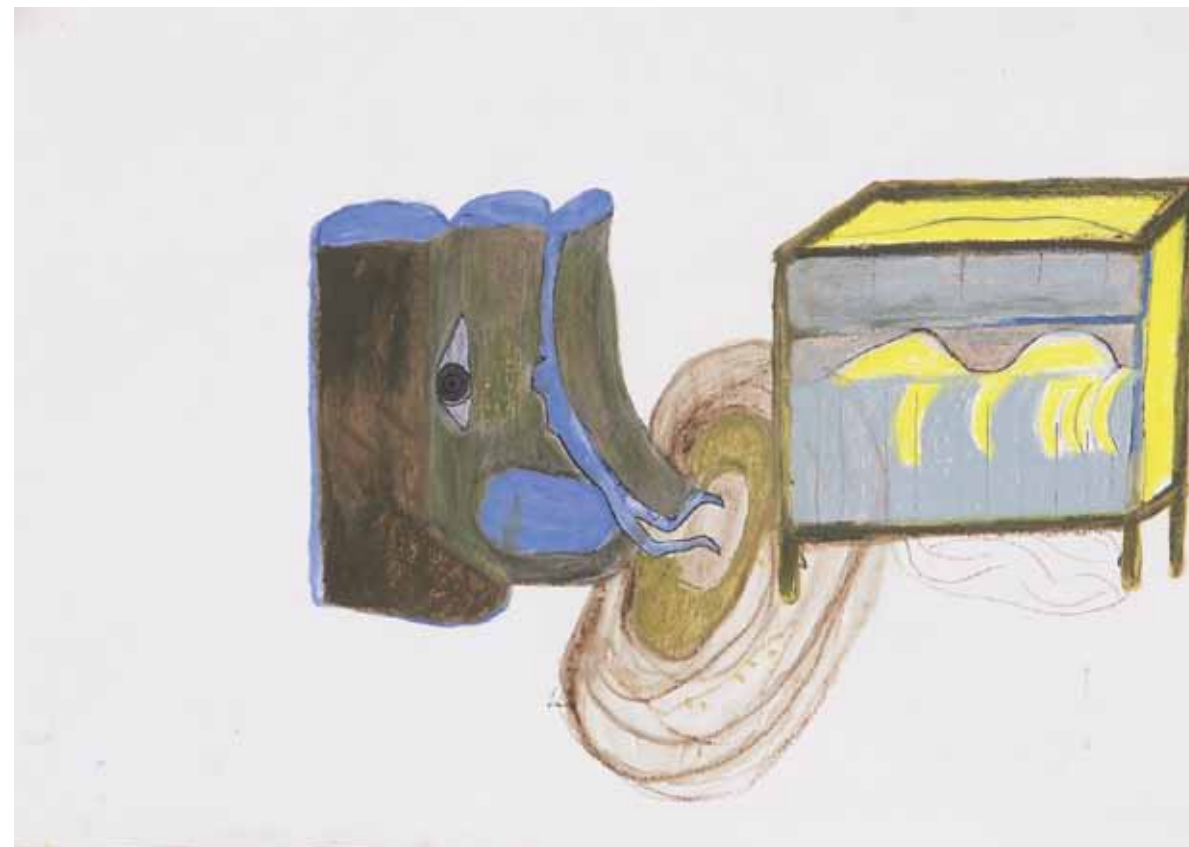
ילד עם קסדה | Boy with a helmet
2011 | דיו סיני על נייר, 40 × 27.5 ס"מ

פורגיבנס | Forgiveness
2009 | צבעי מים על נייר, 56.5 × 38.5 ס"מ כל אחד

נשיקה במצח | Kiss on the forehead
2013 | צבעי מים על נייר, 34.5 × 24.5 ס"מ

ניחור | Leap
2012 | צבעי קארנדש ועט על נייר, 35 × 25 ס"מ

שד כחול | Blue demon
2011 | צבעי מים על נייר, 49 × 50 ס"מ

השד הכחול | The blue demon
2010 | צבעי מים וטוש על נייר, 36 × 39 ס"מ

קפוצ'ון | Hood
2013 | צבעי מים על נייר, 21 × 29.5 ס"מ

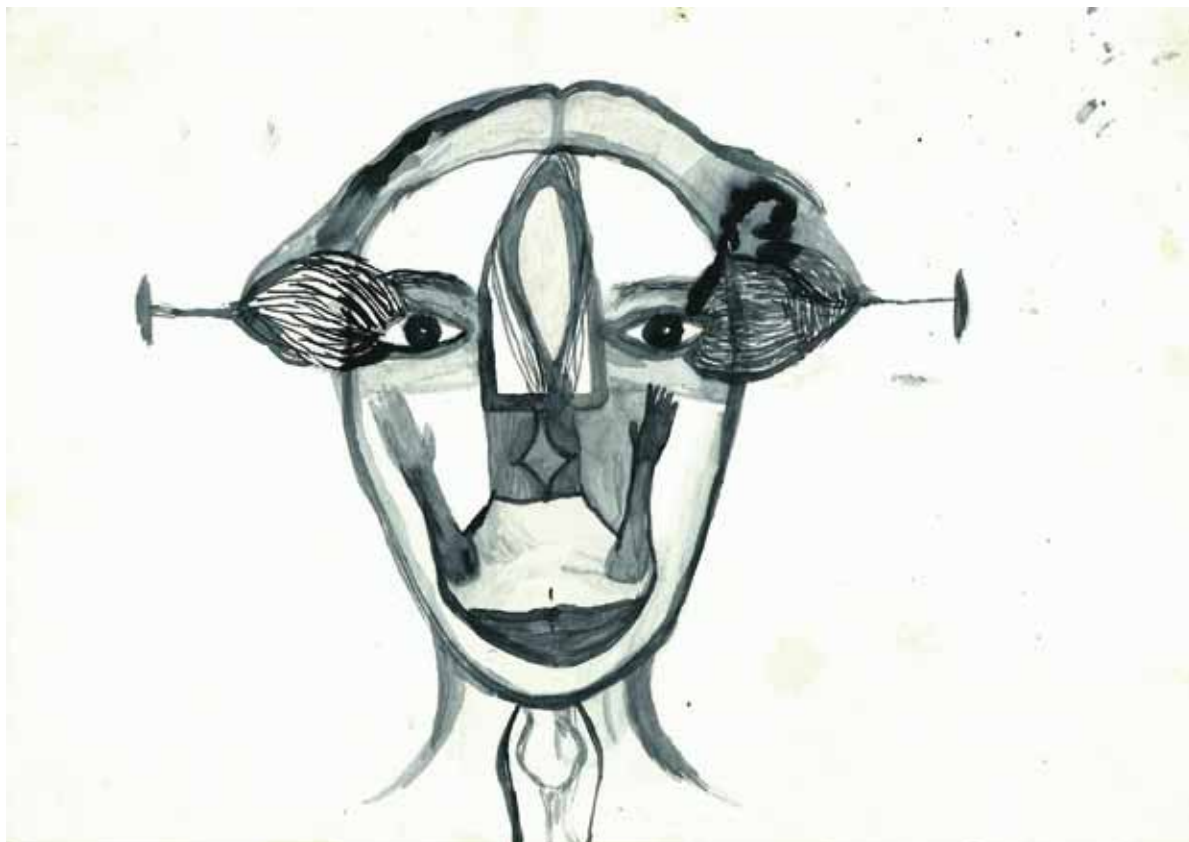
מגדל | Tower
2010 | דיו סיני על נייר, 45 × 35.5 ס"מ

לקראת העלה | Liora Hela
2009 | צבעי מים על נייר, 32 x 24 ס"מ

מביטה הלאה | Mivtela Hela
2000 | צבעי מים על נייר, 45 x 38 ס"מ

עיניים ידיים | Eyes hands
2009 | דיו על נייר, 18 × 25.5 ס"מ

נושא כדורים | Carrying balls
2008 | דיו ופיגמנט על נייר, 21 × 29.5 ס"מ

בשדה הורוד | In the pink field
2014 | צבעי מים על נייר, 69 × 53.5 ס"מ

ילד, מלאך וסוס | Boy, angel and a horse
2000 | צבעי מים על נייר, 102 × 72 ס"מ

Purple ghost | שד סגול
1995 | צבעי מים על נייר, 35 × 49.5 ס"מ

Bridge | גשר
1995 | צבעי מים על נייר, 35 × 49.5 ס"מ

חייל | Soldier
2000 | צבעי מים על נייר, 51 × 72 ס"מ

מסרקות על המים | Combs above the water
1995 | צבעי מים על נייר, 35 × 49.5 ס"מ

הנשיקה | The kiss
1995 | צבעי מים על נייר, 35 × 49.5 ס"מ

מעוף המלאכית אל השד הכחול | Girl angel's flight to the blue ghost
1995 | צבעי מים על נייר, 35 × 49.5 ס"מ

דז'ה וו | D'jà vu
1995 | צבעי מים על נייר, 35 x 49.5 ס"מ

שדה זהוב | Golden field
2014 | צבעי מים על נייר, 79 × 55.5 ס"מ

באפלה | In the dark
2014 | צבעי מים על נייר, 70 × 52.5 ס"מ

מיפגש הכרחי | Vital Encounter
2013 | צבעי מים על נייר, 70 × 46 ס"מ

נטעים | Seedlings
1995 | צבעי מים על נייר, 37.5 × 26 ס"מ

ללא כותרת | Untitled
1995 | צבעי מים על נייר, 35 × 49.5 ס"מ

ילדה אדומה | Red girl
2014 | צבעי מים על נייר, 37.5 × 56 ס"מ

משקולות | Weights
2014 | צבעי מים על נייר, 69.5 × 58.7 ס"מ

קידה 2 | 2 Bow 2
צבעי מים על נייר, 56 × 75.5 ס"מ | 2014

קידה 1 | 1 Bow 1
צבעי מים על נייר, 34.5 × 24.5 ס"מ | 1995

בעבוע | Fizzing
1997 | צבעי מים על נייר, 50 × 64.5 ס"מ

נסיך ודראקון על גדת נהר | Prince and dragon on a river bank
2014 | צבעי מים על נייר, 34 × 24.5 ס"מ

ילדה על גדת נהר | Girl on a river bank
2009 | צבעי מים ואקויליין על נייר 29 x 21 ס"מ

הילה | Halo
2009 | אקויליין על נייר, 29 x 21 ס"מ

ללא כותרת | Untitled
2014 | צבעי מים על נייר, 34.5 x 27.2 ס"מ

אהובתי | My love
2005 | צבעי מים על נייר, 25.5 x 25.5 ס"מ

ילד חמנון | Octopus boy
2014 | צבעי מים על נייר, 15.2 × 18.6 ס"מ

מחפיקסת | Coming into focus
2013 | צבעי מים על נייר, 21 × 29.7 ס"מ

ללא כותרת | Untitled
2014 | צבעי מים על נייר 19 × 21.5 ס"מ

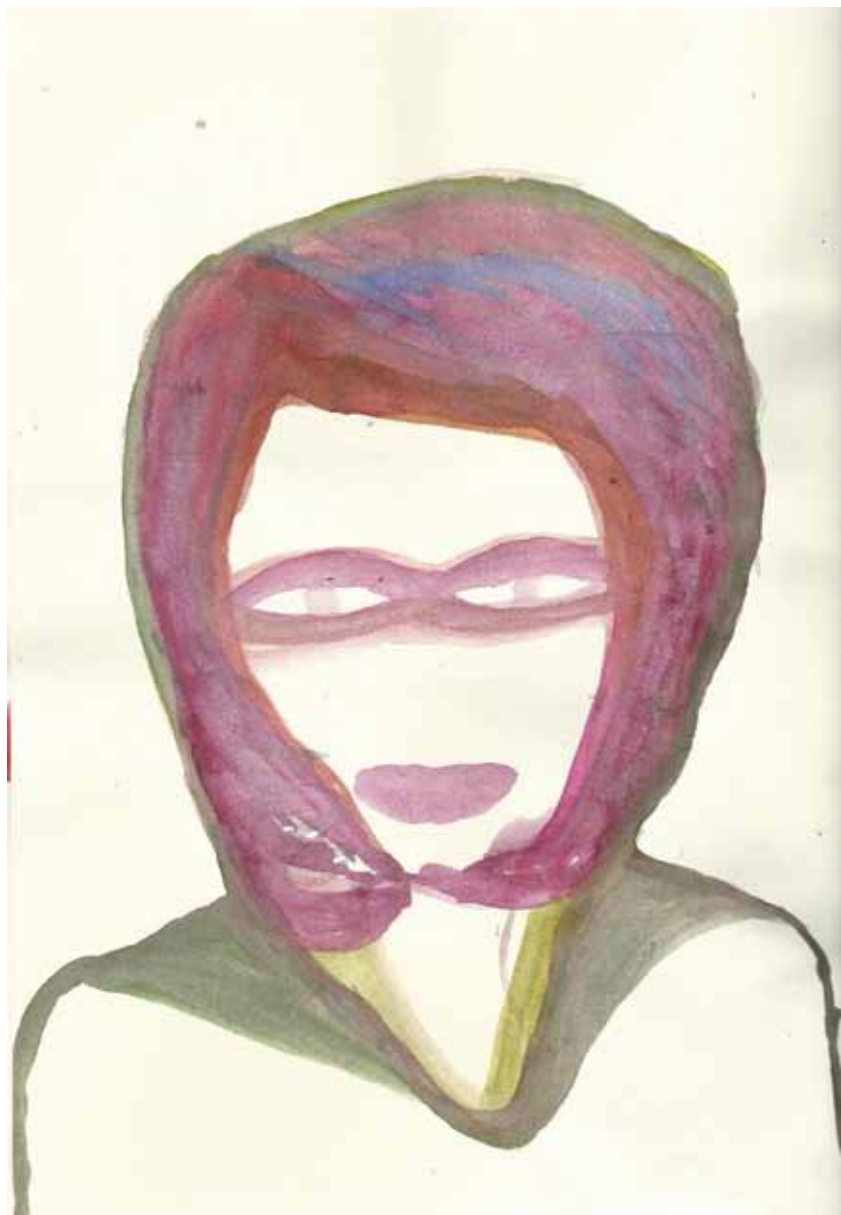
ללא כותרת | Untitled
2012 | צבעי מים ועט כדורי על נייר, 23 × 27.6 ס"מ

ילד עם פנים צהובות | Boy with yellow face
2014 | צבעי מים על נייר, 33 x 24 ס"מ

עלי נוצה | Feather leaves
2014 | צבעי מים על נייר, 58 x 58 ס"מ

חוגרת קסדה | Wearing a helmet
29.5 x 21 ס"מ | 2014

זמן | Time
2004 | צבעי מים וטוש על נייר, 25.5 x 25.5 ס"מ

אחת ושניים | One and two
2014 | צבעי מים על נייר, 53 × 49.5 ס"מ

השקט של החג השני | The silence of the second holiday
2014 | צבעי מים על נייר, 56.5 × 38 ס"מ

סין | China
1993 | צבעי מים על נייר, 22 x 22 ס"מ

פורטרט עצמי | Self portrait
1988 | צבעי מים על נייר, 35 x 49 ס"מ

יוול ישן | Yuval sleeping
1988 צבעי מים על נייר, 33.8 × 23.8

Where the wild roses grow
2010 21 × 29.5 ס"מ

המרצה | The Lecturer
צבעי מים על נייר, 28 x 34.5 | 2013

After "Las Meninas"
צבעי מים על נייר, 50 x 34.5 ס"מ | 2003

נגן | Musician
2014 | צבעי מים על נייר, 35.5 x 24.5 ס"מ

ליבידו | Libido
2010 | דיו סיני על נייר, 32 x 24 ס"מ

אזניים וכדור | Ears and a ball
2010 | דיו סיני על נייר, 25 × 34.5 סמ

ללא כותרת | Untitled
2014 | צבעי מים על נייר 21 × 29.5 ס"מ

ללא כותרת | Untitled
2014 | 21 × 29.5 ס"מ

ילדה בלופ | Girl in a loop
2010 | צבעי מים על נייר, 27.6 × 23 ס"מ

Cats on the horizon | חתולים באופק | צבעי מים על נייר, 29.5 x 42 ס"מ | 2003

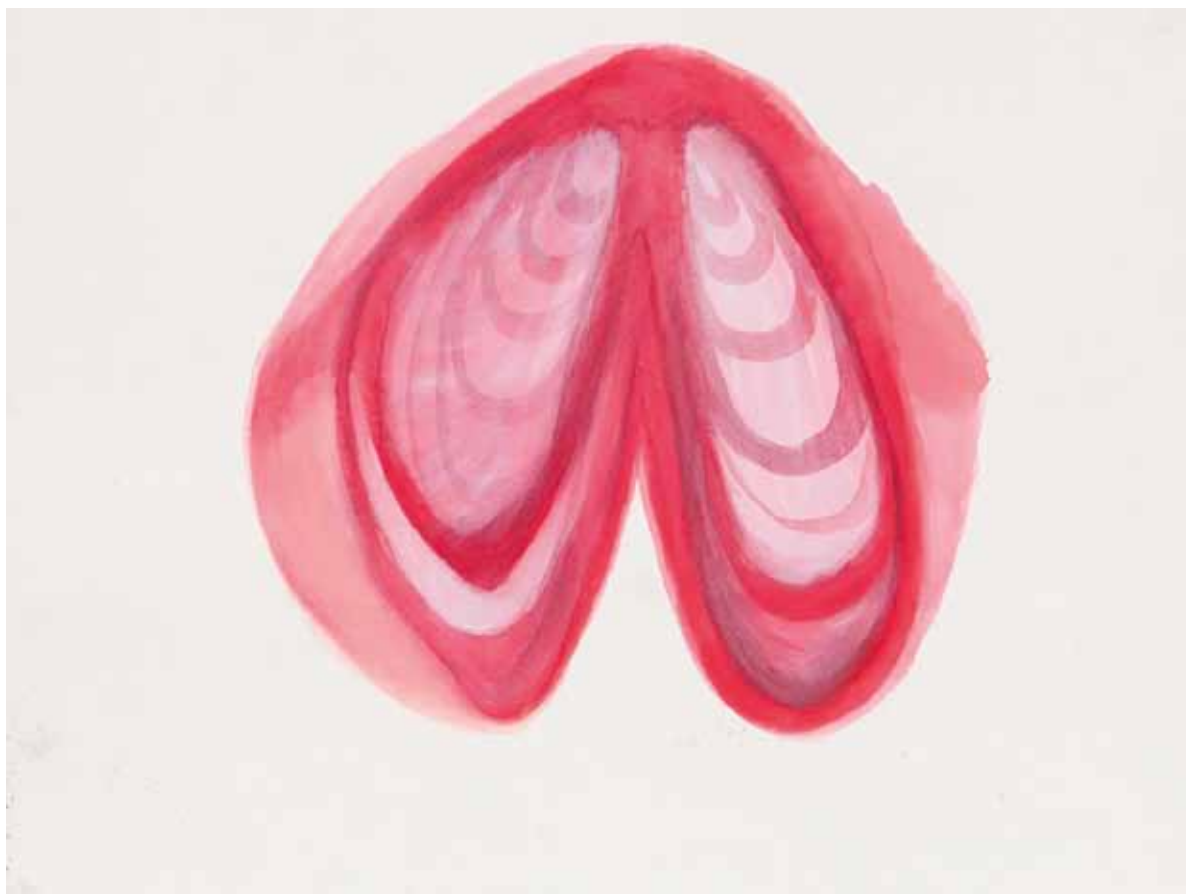
Cat's eyes | עיני חתול | צבעי מים על נייר, 21 x 30 ס"מ | 2012

ילדה ארנבת | Rabbit girl
2013 | צבעי מים על נייר, 29 × 21 ס"מ

ללא כותרת | Untitled
2013 | 10.5 × 14.8 ס"מ כל אחת

כנפי פרפר/צדפות | Butterfly wings/Mussels
2011 | צבעי מים על נייר, 24 × 32 ס"מ

ללא כותרת | Untitled
2014 | צבעי מים על נייר, 40 × 30 ס"מ

Painting in the Child's Eyes

In this book I have tried to incorporate and edit watercolors I have painted over the years. Here they appear not according to any linear or chronological sequence, but rather juxtaposed based on common themes. The pagination with coupled paintings has afforded me the possibility of tracing syntactical combinations like the links I discovered while compiling this book of aquarelles. Thus I was able to revisit old paintings completed a long time ago in which I noticed recurring images that repeatedly characterize my drawings. These seem to be independent signs that cut across boundaries of time and place, before arriving at the given thought.

I wondered if in the process of my painting activity there were trends of remembering with a desire aiming to restore something from the past to the present, while making a difference. It's a space aware of locations, images and moments linked by artistic consciousness above all time restrictions.

In watercolor painting all the components of the activities and images are diffuse. There are brushstrokes and lines, contact with paper, colors and spots. Usually the actions taken are home bred, conceived in an intimate environment. Watercolors are close to me since they facilitate a certain immediacy and proximity regarding the paints, the space and the sentiments. The work process involves experiments and coincidence needed to find the way to hook up to organic

shapes formed by or melting into the paper, isomorphic for the emotional progression accompanying creation.

I have exposed these paintings of mine often enough to present artists' classes in the national culture basket framework. For me these meetings with elementary school students have introduced me to various reactions on the part of students whose interpretations have become an integral part of my art work. As in the development of the respective works, a great deal of attention has been paid to the details of pertinent issues, images, colors and forms. The candor displayed by the children reveals many meanings that had escaped me but related to verbal associations from their world: "the eye is for seeing, and the leaf is for imagining."; "the eye and the leaf sound very different, but resemble each other in shape."; "the connection is not obvious, but the shapes and colors are linked to what has been drawn."; the girl looks very sad, disappointed."; "one can see that the paintings come from dreams, thoughts and feelings."

"Here I see a volcano at the end of which there is a child's head."

"Behind the prince there is a dragon, in his subconscious he is in a state of conflict, strolling by the river."

"Here I see a pool, a pool of feelings with a waterfall in the center and a roller coaster on the right", " I see a man sitting on the edge of the pool with a window on the right."

RUTH BEN YAACOB

A Spot of Happiness

In the lower left-hand corner of the painting opening the book it says "happy". At the center of the painting there is a black ink-spot. Another painting (page 19) also carries the caption "happy", in the middle of which appears yet another round ink-spot, this time a brown one inside brown rectangular frames, as though settled in a series of doorways. The first painting offers a kind of 'Jastrow illusion' – a well known motif in Michal Na'aman's works – in which, on the one hand one can see a schematic drawing of a childish image while on the other it could be viewed as a schematic drawing of the female reproductive system and maybe even a suggestive hint at sexual intercourse. The second painting alludes, as an image and by way of opposition, to Sigalit Landau's work of carved up doors (1994).

'Jastrow illusions' wish to stress the moment of interpretation whereby we grasp" and determine something as this or that (thing). Yet here in the middle of the illusion' there is a spot. Its affect is like that of a black hole that attracts all the attention away from the interpretation and the pleasure involved in converting the schematic into something concrete. Instead, the schematic in Ruthi Ben Jacob's watercolor paintings remains concrete. As if answering the abundance of interpretation and enjoyment with the multitude of possibilities it offers. Here, a system of delicate balance is established by attaching the function of the power of imagination to build schemes with its ideal (an ideal of the

imagination): happiness. Appropriating a measure for a measure; happiness for richness.

While Sigalit Landau's gouged out door featured the hole torn from the wood resulting from obstinate violence, here the spot is swallowed back into the frames surrounding it. The passivity of material integrated into material, of color absorbed into color, and of form dissolved into form, vibrates a bodily, sexual and natural activity. Ruth Ben Jacob's "aquarelle softness" thus carries within it the resilience of a soul in search of happiness.

Ben Jacob's aquarelles may be seen as events in which the soul meets matter. These are meetings for different types, that are not strangers to each other– neither due to the time that Ruth Ben Jacob devotes to the labor of art, nor because of the common bond of both soul and matter to what is human. These meetings afford us the opportunity to trace the 'free play of the imagination' (to use the Kantian term). An activity not bound by predestined laws, and whose preoccupation is to usher and bring together images, shapes, colors, ideas, names, brushstrokes, without preferences, but solely by way of corresponding.

Thus the limbs of the painting assemble and congregate, return and arrive, take off and stand still, bump into one another, sometimes as a result of distraction and sometimes deliberately. One moment they wear forms and

colors, the next they disintegrate. The painting offers to broaden the heart.

At the end of the day and despite their being very personal and autonomous, Ben Jacob's aquarelles turn into what might be called "social events" that invite us to witness and to participate, while rejoicing and celebrating the treaty invoked to join the soul with the material, drawn up on paper like a contract. Here the slippage of color, here a word is written. Here a leaf has fallen, here an eye is opened. Here a view of things appearing similar to things, like portraits and objects, and here schematic abstractions, like spaces, shapes and spots. Thus provoking the courage to respond to what happens to appear, and the stamina fostered by attentive care.

From herein there is pleasure, from herein there is happiness.

MENAHEN GOLDENBERG

Ruth Ben Jacob | Hints in Spots

Ruth Ben Jacob's drawings are small insinuating stories that express the artist's deep and precise inner dialogue. These delicate and colorful fragments of a tale might together form a greater saga, or perhaps not. Even after inspecting the wealth of the various episodes, it is still hard to decipher the images. These works leave a lasting impression which is impossible to describe verbally. It seems that although the depictions appear to document actual places, images and archetypical myths, they are in fact elements of Ben Jacob's complex personal world. Their "real life" takes place in a hidden location, not on paper. The works are not tucked into any stable, recognized or defined existence, but rather into a nebulous development. Nevertheless, as if to defy codified expression, there seems to be an attempt at communication, although cautious and reluctant, yet at the same time self confident and slightly provocative.

Ruth Ben Jacob was born in 1971 and graduated from Beit Berl Art College before earning her MFA at Haifa University. She lives and works in Tel Aviv and has been exhibiting her art work in shows since the late 1990's. The bulk of her recent work has been watercolor drawings. These drawings serve as a personal diary documenting her thoughts and moods, recording the flow of ideas leading her throughout her daily routine. The works, mostly small formats, express her need to catch the meaning that lies beyond immediate sensations and experiences. In addition, watercolor itself being capable of producing various degrees of transparency, directs her toward thoughts of beauty and delicacy,

femininity and emotion¹. Ben Jacob's drawings bear no aspiration toward a high level of accomplishment and pay no attention to details of correct form. There is rather an attempt to grasp and define the relevant concepts through abstract or figurative language. According to the artist, the drawing process leads to the discovery and exposure of the image as it is created. In the microcosm created by the drawings a special significance is reserved for each element. The basis has been built with a paintbrush, sometimes felt tip pen or pencil lines have been added. Since the spots are the dominant foundation, special attention has been given to the appearance of the rare outlines.

The two constant motifs in Ben Jacob's creation, while changing their respective shapes, are the leaf and the eye. From her perspective these are basic forms "to which the hand seeks to return, despite the tension between them". The eye is an image representing wisdom or insight, while the leaf is a cover, a hidden desire, gently yearning for the return to nature. The construction of Ruth Ben Jacob's private mythology can be compared to her earlier works, in which there was a firm grip on objectively described models. Throughout the years she has shown an approach focusing on a somewhat mysterious subjectivity, sometimes expressed by abstract images composed of fragments resembling human figures with no sense of time, age or volume. The interaction between images is marked by a sense of morbidity. Despite the ostensibly childish style of some of them,

there are layers of significance rattling not necessarily of optimism. In Ben Jacob's chain of images there is no commitment to a narrative process or safe conduct to a lucid interpretation. Since the sequence is free of concrete contexts, and the view is introspective, a dreamy atmosphere develops, detached from time and reason.

The most noticeable visual source of influence is Francesco Clemente, born in Italy (1952) living and working in New York. Like him, Ben Jacob spreads diffuse spots along with surrealistic images riddled with erotic hints. In addition, there is evidence of a rich, long-term local watercolor tradition in the artist's work². This tradition can be traced in the works of Boris Schatz's Bezalel School of Arts and crafts, followed by local orientalist artists such as Nachum Gutman. Artists arriving from Europe, most notably Zaritzky, Steimatzky and Streichman, were stunned by the local light and became enamored with the charm and abilities of watercolors. These artists belong to the lyrical abstract New Horizons group, active mainly from the 1940's to 1960's.

In the 1980's and 1990's there was a major shift in the way Israeli artists used watercolors. They began to thin their paint and build transparencies rather than mix colors to reflect reality. Since then, creation with this medium can be characterized as the study of the material itself to form a personal dialogue with it. Thus it became an attempt to convert the watercolor into different yet essential means

of expression. The subjects are no longer external actuality, but rather express the artist's inner world. Gideon Ofrat, in his article "The Aquarellists of the Millennium" explored the singular relationship between contemporary Israeli artists and watercolors³. He maintains that the era of romantic charm is over, with the advent of different aquarelles demanding an entirely new way of thinking. In his view many artists use this intimate medium ignoring local landscapes and light, concentrating on their personal emotional worlds. Ofrat regrets that the light radiating through the transparency of millennium aquarelles has no connection to the sun, but is a theatrical spotlight that the artists direct inward to dark areas. He concludes his remarks with a bleak analysis, "celebrated solitude, which had characterized the intimacy between the aquarelle artist with the landscape has been replaced by a cursed loneliness accepted an existential decree."

Some of Gideon Ofrat's comments apply to Ruth Ben Jacob's drawings, though the final summary appears too stringent. Her work does not reach for the sublime and does not seek to establish a model beauty. It calls for complex examination of a world of images that usually facilitate little or no comprehension or sympathy. And yet, there is a constructive link attracting the viewers to the works and enticing a joint profundity geared to deepening understanding.

RONIT SOREK
Edited by Haim Shapiro

¹ Based on conversations with the artist, January – May 2014

² Meira Perry-Lehmann, Vision of Light, A Century of Watercolor in Israel, The Israel Museum, Jerusalem, MOD Publishing house, 1998

³ On-line text archive, Gideon Ofrat .wordpress.com, October 2013

Ruth Ben Yaacov

The Eye and the Leaf

aquarelles /

watercolors

1995

2014